

- *Наука і бізнес у формуванні стратегії промислового відновлення України (доповідачі — А.К. Кінах і академік НАН України В.М. Гєєць)*
- *Розвиток і застосування технології тонкого струминного подрібнення сиких матеріалів (доповідач — доктор технічних наук Н.С. Прядко)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України (доповідач — доктор філософських наук О.Н. Кубальський)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ

24 червня 2026 року

Засідання Президії НАН України 24 червня 2026 р. відбулося під головуванням президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього.

На початку засідання відбулася урочиста церемонія вручення директору Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України доктору біологічних наук **Олександру Юрійовичу Петренку** посвідчення і нагрудного знака до державної нагороди — почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України», присудженої Указом Президента України № 380/2026 з нагоди Дня науки.

Далі президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній привітав присутніх з важливою подією в житті держави — 30-ю річницею ухвалення Конституції України, яка відзначатиметься 28 червня. «Український народ зустрічає 30-річний ювілей Конституції в умовах жорсткого випробування у своїй новітній історії — в умовах повномасштабної російської агресії. І саме в цей час ми особливо гостро усвідомлюємо справжню цінність Конституції України як правової основи національної стійкості, єдності та боротьби за майбутнє», — зазначив очільник Академії. Він також наголосив: «30 років Конституції — це не тільки час здобутків, а й час усвідомлення завдань, які ще належить виконати. Конституція визначила високі стандарти державності, але багато її положень залишаються стратегічними орієнтирами. Тому важливою складовою розвитку сучасного українського конституціоналізму є діяльність академічної правничої науки, правничої спільноти, покликаної не лише досліджувати закономірності становлення держави і права, а й формувати концептуальне бачення конституційного майбутнього, забезпечувати наукове підґрунтя для державницьких рішень та сприяти утвердженню культури конституціоналізму в суспільстві».

Потім головуючий повідомив, що в рамках сьогоднішнього зібрання відбудеться спільне засідання Національної академії наук України та Українського союзу промисловців і підприємців (УСПП) на тему «Наука і бізнес у формуванні стратегії промислового відновлення України».

Виступ президента Українського союзу промисловців і підприємців Анатолія Кириловича Кінаха

Виступ академіка НАН України Валерія Михайловича Гейця

Вітаючи на засіданні представників УСПП, президент Академії академік НАН України А.Г. Загородній зауважив: «Переконаний, що прямий діалог НАН України і УСПП сприятиме поєднанню наукової експертизи з досвідом та запитами підприємницького середовища».

Члени Президії НАН України заслухали співдоповідь президента Українського союзу промисловців і підприємців, співголови Національної тристоронньої соціально-економічної ради **Анатолія Кириловича Кінаха** і академіка-секретаря Відділення економіки НАН України академіка НАН України **Валерія Михайловича Гейця** про взаємодію науки і бізнесу у формуванні стратегії промислового відновлення України (стенограму див. на с. 57).

В умовах затяжної повномасштабної війни, руйнування виробничої, енергетичної та логістичної інфраструктури, зростання витрат підприємств і обмеженого доступу до довгострокового фінансування особливого значення набуває формування цілісної стратегії промислового відновлення України. Нинішні тенденції свідчать про необхідність розвитку внутрішнього виробництва, локалізації критично важливої продукції та розширення науково-виробничої співпраці, що потребує належного фінансово-кредитного забезпечення. Проте наявні фінансово-кредитні умови залишаються недостатніми для масштабного промислового відновлення.

У виступі А.К. Кінаха було наголошено на тому, що відновлення країни має ґрунтуватися на тісній взаємодії наукової спільноти, бізнесу і державних інституцій. Україні необхідно відійти від сировинної моделі економіки та сформувати сучасну конкурентоспроможну індустріально-інноваційну економіку, що спирається на державницьку промислову політику.

Одним із першочергових етапів розроблення та реалізації стратегії відновлення має стати детальна діагностика реального стану економіки. Доповідач навів низку показників, які свідчать про масштабність викликів, що стоять перед державою. Окремий акцент було зроблено на демографічній ситуації. Одним із ключових завдань державної політики має стати збереження й розвиток людського потенціалу.

Президент УСПП зазначив, що для створення умов, які б уможливили сталі економічне зростання, необхідне вдосконалення грошово-кредитної та фінансової політики. Сьогодні рівень кредитування економіки в Україні є одним із найнижчих у Європі і становить лише близько 14 % ВВП. Водночас значна частина промислового комплексу завантажена всього на 30—35 %, що стримує економічне відновлення та розвиток виробництва.

У виступі академіка-секретаря Відділення економіки НАН України академіка НАН України В.М. Гейця було підкреслено, що чинна модель ринкової економіки України має системні вади і потребує переосмислення в умовах післявоєнної модернізації держави. Він також

звернув увагу на досвід Європейського Союзу, де близько двох третин інвестицій в інновації забезпечує саме бізнес-сектор. На його переконання, розвиток інноваційної економіки неможливий без активної участі підприємницького середовища та довгострокового партнерства науки й виробництва.

Співпраця науки і бізнесу потрібно спрямувати на визначення стратегічних промислових пріоритетів, розвиток кластерної економіки, посилення технологічної спроможності підприємств, локалізацію критично важливої продукції та підвищення енергетичної стійкості реального сектору. Водночас промислове відновлення потрібно розглядати не лише як економічне, а й як соціальне завдання, пов'язане зі створенням якісних робочих місць, поверненням і професійною реалізацією фахівців, розвитком громад, підвищенням доходів населення та зміцненням соціальної стійкості країни. Міжнародний досвід свідчить, що масштабне відновлення потребує ефективного поєднання державних, приватних і банківських ресурсів через інструменти змішаного фінансування, державних гарантій, компенсації процентних ставок, страхування воєнних та інвестиційних ризиків, цільового рефінансування і механізми залучення приватного капіталу.

В обговоренні співдоповіді взяли участь віцепрезидент громадської спілки «Всеукраїнська асоціація ливарників України» С.І. Клименко; директор Інституту загальної енергетики НАН України академік НАН України В.П. Бабак; директор з наукової роботи громадської організації «Гроуфорд інститут» доктор економічних наук Тетяна Богдан; завідувач відділу грошово-кредитних відносин ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» доктор економічних наук Є.О. Бублик.

Учасники спільного засідання прийняли рішення створити спільну координаційну робочу групу НАН України та УСПП з питань формування стратегії промислового відновлення України у складі представників керівництва НАН України та УСПП, профільних наукових установ, промислових підприємств, галузевих об'єднань і експертного середовища.

Підписання Меморандуму про співпрацю між НАН України та УСПП

За результатами спільного засідання з метою поглиблення довгострокової взаємовигідної співпраці, усвідомлюючи необхідність консолідації зусиль з відновлення (модернізації) України від наслідків повномасштабної війни, всебічного сприяння розвитку підприємництва, поліпшення інвестиційного клімату, налагодження партнерських стосунків між владою, бізнесом та науково-експертною спільнотою, між Національною академією наук України в особі Президента НАН України академіка НАН України Анатолія Загороднього і Українським союзом промисловців і підприємців у особі Президента УСПП Анатолія Кінаха було підписано Меморандум про співпрацю.

* * *

Далі члени Президії НАН України заслухали доповідь завідувача відділу термогазодинаміки енергетичних установок Інституту технічної механіки НАН України і ДКА України доктора технічних наук **Наталії Сергіївни Прядко** про розвиток і застосування технології тонкого струминного подрібнення сипких матеріалів (стенограму див. на с. 63).

Розвиток передових методів керування процесами тонкого подрібнення є актуальним питанням загальнодержавного значення, зокрема коли йдеться про технології отримання рідкісноземельних матеріалів. В обробці корисних копалин процеси тонкого подрібнення

Виступ доктора технічних наук Наталії Сергіївни Прядко

є найбільш енерговитратними, тому важливо встановити оптимальні умови для підвищення ефективності подрібнення. Відомі методи контролю режимів механічного руйнування гірських порід не дають можливості оперативно приймати рішення щодо змінення технологічних параметрів, що впливають на процес подрібнення, а в разі продовження обробки з неналежними параметрами відбувається погіршення якості продукту й виникає необхідність повторного подрібнення, що призводить до додаткових енерговитрат.

В Інституті технічної механіки НАН України і ДКА України проводять дослідження, спрямовані на розв'язання фундаментальних та прикладних проблем сучасного машинобудування, зокрема зі створення методів підвищення ефективності тонкого подрібнення дисперсних матеріалів, які використовують у різних галузях промисловості. Отримані результати фундаментальних досліджень дали змогу розробити унікальний метод контролю процесу струминного подрібнення на основі акустичного моніторингу робочих зон млина. Основна ідея методу полягає в поточному керуванні гранулометричним складом подрібнених продуктів на основі зв'язку технологічних параметрів і характеристик акустичних сигналів. Для підвищення якості продуктів подрібнення застосовано метод контролю крупності готового продукту за характеристиками акустичних сигналів зони класифікації.

Результати використання розробленої системи керування процесом подрібнення на Вільногірському гірничо-металургійному комбінаті показали, що продуктивність млина підвищується на 30—46 % залежно від дисперсності продуктів подрібнення. Отже, система контролю режимів подрібнення сипких матеріалів за акустичними сигналами зони обробки сприяє значній економії енергоресурсів.

Завдяки дослідженням газодинаміки двофазних потоків у трактах струминного млина удосконалено його конструкцію й технологію обробки, зокрема створено систему подачі допоміжного потоку «чистого» енергоносія для захисту стінок розгінної трубки й запропоновано змінення геометрії її кінцевої частини, що вирівнює розподіл частинок у потоці. Ці розробки дали змогу підвищити рівень чистоти отримуваних матеріалів, збільшити ресурс млина та знизити енерговитрати процесу.

В обговоренні доповіді взяли участь заступник директора з наукової роботи Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України член-кореспондент НАН України О.П. Круковський; завідувач кафедри збагачення корисних копалин і хімії гірничо-металургійного факультету Криворізького національного університету доктор технічних наук, професор Т.А. Олійник; т.в.о. начальника Філії «Вільногірський гірничо-металургійний комбінат» АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» С.Ю. Духанін; академік-секретар Відділення механіки і машинознавства НАН України академік НАН України В.М. Назаренко; член Президії НАН України академік НАН України В.Г. Кошечко; радник Президії НАН України академік НАН України Я.С. Яцків; радник Президії НАН України академік НАН України В.М. Локтев; академік-секретар Відділення матеріалознавства НАН України академік НАН України І.В. Кривцун; член Президії НАН України академік НАН України З.Т. Назарчук; президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній.

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також низку поточних питань:

- заслухали інформацію про врегулювання питань керівництва деякими науковими установами НАН України у зв'язку зі змінами законодавства;
- ухвалили положення та склад Наукової ради з проблем лісу НАН України;
- погодили зміни у складі Комісії НАН України з питань комунікацій із суспільством і популяризації наукової діяльності;
- оголосили конкурс на заміщення посад директоров деяких наукових установ;
- оновили склад Наукової ради з проблеми «Радіофізика і мікрохвильова електроніка» при Відділенні фізики і астрономії НАН України;
- затвердили план заходів щодо відзначення 75-річного ювілею Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України;
- прийняли рішення про створення Координаційної наукової ради НАН України з проблеми антибіотикорезистентності;
- заслухали і обговорили інформацію щодо оновленого Переліку наукових фахових видань України.

Призначено:

- доктора фізико-математичних наук **Несмелову Ольгу Володимирівну** на посаду директора Інституту прикладної математики і механіки НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Токового Юрія Владиславовича** на посаду директора Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача НАН України;
- академіка НАН України **Хімича Олександра Миколайовича** на посаду директора Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України;
- академіка НАН України **Назаренка Володимира Михайловича** на посаду директора Інституту механіки ім. С.П. Тимошенка НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Бабій Катерину Василівну** на посаду директора Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України;
- доктора технічних наук **Молчанова Олександра Миколайовича** на посаду директора Відділення фізики гірничих процесів Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Товстоліткіна Олександра Івановича** на посаду директора Інституту магнетизму імені В.Г. Бар'яхтара НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Брика Тараса Михайловича** на посаду директора Інституту фізики конденсованих систем імені І.Р. Юхновського НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Вавилову Ірину Борисівну** на посаду директора Головної астрономічної обсерваторії НАН України;
- академіка НАН України **Шехуну Стеллу Борисівну** на посаду директора Інституту геологічних наук НАН України;

- академіка НАН України **Слісєнка Василя Івановича** почесним директором Інституту ядерних досліджень НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Вовка Михайла Володимировича** на посаду директора Інституту органічної хімії НАН України;
- академіка НАН України **Кузьміна Віктора Євгєновича** на посаду директора Фізико-хімічного інституту ім. О.В. Богатського НАН України;
- доктора хімічних наук **Головченка Олександра Володимировича** на посаду директора Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії ім. В.П. Кухаря НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Брея Володимира Вікторовича** на посаду директора Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України;
- академіка НАН України **Веселовського Миколу Сергійовича** на посаду директора Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України;
- академіка НАН України **Тукала Михайла Арсенійовича** на посаду директора Інституту молекулярної біології і генетики НАН України;
- доктора біологічних наук **Петренка Олександра Юрійовича** на посаду директора Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України;
- доктора біологічних наук **Лук'янову Наталію Юрівну** на посаду директора Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України.

Затверджено:

- академіка НАН України **Кушніра Романа Михайловича** на посаді радника при дирекції Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача НАН України;
- кандидата технічних наук **Колос Людмилу Миколаївну** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту космічних досліджень НАН України та ДКА України;
- доктора технічних наук **Войтера Анатолія Петровича** на посаді заступника директора з науково-технічної роботи Інституту ядерних досліджень НАН України;
- кандидата фізико-математичних наук **Касперовича Дмитра Васильовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту ядерних досліджень НАН України;
- кандидата фізико-математичних наук **Тришина Володимира Васильовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту ядерних досліджень НАН України;
- кандидата фізико-математичних наук **Дорошко Наталію Леонідівну** на посаді ученого секретаря Інституту ядерних досліджень НАН України;

- кандидата хімічних наук **Базиляк Лілію Ігорівну** на посаду ученого секретаря Відділення фізико-хімії горючих копалин Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л.М. Литвиненка НАН України.

Погоджено призначення:

- члена-кореспондента НАН України **Сотнікова Андрія Геннадійовича** на посаду головного наукового співробітника Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут»;

- доктора технічних наук **Карпенко Олени Володимирівни** на посаду завідувача відділу хімії і біотехнології горючих копалин Відділення фізико-хімії горючих копалин Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л.М. Литвиненка НАН України;

- кандидата технічних наук **Макідо Олени Юріївни** на посаду завідувача відділу хімії окиснювальних процесів Відділення фізико-хімії горючих копалин Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л.М. Литвиненка НАН України;

- доктора юридичних наук **Погрібного Сергія Олексійовича** на посаду головного наукового співробітника Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України;

- доктора історичних наук **Преловської Ірини Миколаївни** на посаду завідувача відділу пам'яток української культури Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України;

- доктора юридичних наук **Шакуна Василя Івановича** на посаду головного наукового співробітника Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України;

- доктора юридичних наук **Шумила Миколи Єгоровича** на посаду головного наукового співробітника Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- головного наукового співробітника Інституту інформаційних технологій та систем НАН України доктора біологічних наук **Єрмакову Ірену Йосипівну** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну працю, значні професійні здобутки та вагомий особистий внесок у розвиток екологічної фізіології, біометричної інженерії і математичного моделювання терморегуляції організму людини;

- старшого наукового співробітника Інституту проблем реєстрації інформації НАН України кандидата технічних наук **Кузнєцову Марину Глібівну** за багатолітню плідну сумлінну працю, значні професійні здобутки та вагомий особистий внесок у розвиток фундаментальних досліджень з теорії живучості та інформаційної безпеки комп'ютерних систем та мереж;

- провідного наукового співробітника Українського мовно-інформаційного фонду НАН України кандидата технічних наук **Шевченка Ігоря Вікторовича** за багатолітню плідну сумлінну працю, значні професійні здобутки та вагомий особистий внесок у розвиток комп'ютерної лексикографії і розроблення інноваційних лексикографічних систем;

- начальника відділу Дослідно-конструкторського технічного бюро Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України **Пічака Володимира Григоровича** за багатолітню плідну невтомну працю, високі професійні здобутки та вагомий особистий внесок у проектування зварювальних напівавтоматів.

Відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» нагороджено:

- директора Державної установи «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України» члена-кореспондента НАН України **Попова Михайла Олексійовича** за багатолітню плідну невтомну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю, значні здобутки в галузі автоматизації оброблення й розпізнавання цифрових аерокосмічних зображень та вагомий внесок у підготовку висококваліфікованих наукових кадрів.

Відзнакою НАН України «За сприяння розвитку науки» нагороджено:

- директора Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України кандидата юридичних наук **Купріянову Анастасію Олександрівну** за багатолітню плідну творчу працю, значні професійні здобутки в галузі судово-експертної діяльності, впровадження сучасних методів наукових досліджень та вагомий особистий внесок в активне сприяння співпраці з науковими установами НАН України.

Подякою НАН України відзначено:

- заступника завідувача відділу Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України **Сухоярського Віталія Едуардовича** за багатолітню плідну сумлінну працю, значні професійні здобутки та вагомий особистий внесок у роботи в галузі високотемпературного паяння;

- відповідального секретаря журналу «Мовознавство» Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України **Чумака Валентина Івановича** за багатолітню плідну невтомну сумлінну працю, високі професійні здобутки та вагомий особистий внесок в ефективне забезпечення функціонування науково-теоретичного часопису.

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик